

[Hauberg.]

Da de Forandringer, Loven krævede gennemført, var ret væsentlige i Forhold til det, man havde, blev der dengang givet en rundelig Frist til Lovens endelige Gennemførelse. Man kunde vente helt til 1. April 1948, inden alle Bestemmelser skulde være praktiseret. Denne lange Frist er vel for en Del Skyld i, at det varede noget, inden der kom rigtig Fart i Skolebyggeriet paa Landet, men en anden Aarsag var sikkert ogsaa den, at mange Landkommuner kviede sig ved de Udgifter, Nyordningen medførte. Mange Sogneraad ønskede Sagen grundigt undersøgt og maaske udskudt, til nye Valg havde fundet Sted. En Kendsgerning er det, at det i de første Aar gik meget langsomt med Skolebyggeriet. De oprindelige Tilskud, der i alt var begrænset til 17.500 Kr. til en Skoles Opførelse og Indretning med Inventar, var heller ikke af et Omfang, der særlig fremmede Iværksættelsen af disse Skolearbejder.

Imidlertid kom Krigen og med den Dyrtiden, og havde der før været Betænkeligheder i Sogneraadene af økonomisk Art, blev disse ikke mindre, da Dyrtiden satte ind. Det er næppe nogen Overdrivelse, naar man siger, at saa godt som alle Planer om Skoleudvidelser blev helt skrinlagt, da Dyrtiden kom. Og som det gik paa dette Omraade, gik det paa mange andre Omraader, og man frygtede en stor Arbejdsløshed. Derfor fremsatte man i Oktober 1940 Forslag om en Fordobling af Tilskuddene, samtidig med at man ogsaa stillede Tilskud til Biblioteker og Læsestuer til Raadighed. Man vilde herved opnaa to Ting: for det første at faa det standsede Om- og Nybygningsarbejde af Landsbyskoler i Gang igen og for det andet at søge at mindske Arbejdsløsheden.

Begge Dele lykkedes i nogen Maade, og da der i Loven af 1940 var føjet den Bestemmelse ind, at det forøgede Tilskud kun gjaldt det Skolebyggeri, der var fuldført til Oktober 1942, maatte der tages fat ret omgaaende, og det blev der ogsaa en Del Steder. For yderligere at animere til Udvidelse af Skolebyggeriet blev der paa Tillægsbevillingsloven 1941—42 stillet et Beløb paa 10 Mill. Kr., senere forhøjet med 5 Mill. Kr., altsaa i alt 15 Mill. Kr., til Raadighed til Ydelse af direkte Statstilskud.

Denne Forøgelse af Statstilskuddene satte Fart i Arbejdet, og var Materiale mangelen ikke indtraadt, som den gjorde næsten totalt i Slutningen af 1942, vilde langt de fleste Landsbyskoler i Dag nok have været bragt i en saadan Orden, hvad det bygningsmæssige angaar, at Fordringerne ifølge Skoleloven af 1937 vilde have været opfyldt. Men Materiale mangelen kom, og Resultatet blev, at ca. 1.500 Landsbyskoler endnu ikke er blevet bragt i Stand til at kunne opfylde Lovens Bestemmelser. Endnu er det vel saa som saa med Byggematerialerne, det er bl. a. særlig galt med Cement og Mursten, men forhaabentlig vil disse Vanskeligheder ikke vare længe, og saa snart de er forbi, maa Skolebyggeriet snarest muligt bringes i Orden.

De gældende Bestemmelser om Tilskud udløber til 1. April i Aar, og nu foreslaas disse Tilskud forlænget til 1. April 1952. Der er af en af Statens sagkyndige foretaget nogle Beregninger over de Prisstigninger, der er sket paa de Omraader, hvortil Tilskuddene ydes, og man har saa øget disse Tilskud i Forhold til de beregnede Prisstigninger, hvilket synes meget rimeligt.

Naar den højtærede Undervisningsminister ikke optager Reglerne om de direkte Tilskud i Loven med den Motivering, at de svingende Byggeomkostninger kan nødvendiggøre Nedsættelse eller Forhøjelse af disse Beløb, lyder det meget godt; men Kommunerne maa blot være sikre paa, at de garanteres et Tilskud, der alle Forhold taget i Betragtning bliver af mindst samme Størrelse som det, der hidtil er ydet.

Det, det nu gælder om, er, at Landkommunerne, saa snart Muligheden er til Stede, faar deres Skolebyggeri bragt i Orden, og jeg finder, at en Udskydelse paa 6 Aar indtil 1952 er urimelig lang. Langt de fleste Kommuner af de ca. 1.500, der er tilbage, har sikkert Planerne i Orden, og de, der ikke har det, har haft god Tid til at faa dem bragt i Orden, saa jeg henstiller, at Tidsfristen nedsættes med det halve. Det Hensyn skylder man baade de undervisningspligtige Børn og deres Forældre og Værger. I hvert Fald maa Lovens Udløbstid ikke sættes senere end til 1. April 1950, saa har man nemlig Garanti for, at de Kommunalbestyrelser, der vælges nu i Foraaret, bliver nødt til at tage Sagen op til Løsning.